

DOORSTROOM

informatiebulletin

Zorg met landbouw en natuur

In dit nummer

- Zorg met landbouw en natuur
- Even kijken: vogelkijk-scherm Halkenbroek
- Drentsche Aa als inspiratiebron: Maarten Westmaas
- Toen en nu: torenverkeveling Rolde
- Nieuws: Wolvenspoor, kamsalamander, Vijftig Bunder en meer
- Jubileumboekje
- Activiteiten uitgelicht

Nummer 30
Maart 2018

Natuur is heilzaam, heeft onderzoek aangetoond. Ook de omgang met (landbouw)dieren is goed voor een mens. Het is dan ook geen wonder dat combinaties van zorg met landbouw of met natuur, of met allebei, op steeds meer plaatsen aangeboden worden. Ook in het Drentsche Aa-gebied zijn ze te vinden. Dat ligt eigenlijk ook wel voor de hand; de Drentsche Aa is immers een cultuurlandschap, en zo'n landschap vraagt om permanent onderhoud. En dat is een prima tijdbesteding voor bijvoorbeeld mensen met een verstandelijke beperking.

Drenthe

Balloohoeve – zorg en zoogkoeien

Op hun bedrijf in Balloo runnen Klaas en Jannie Paasman een boerderijwinkel, een koffie- en theeschenkerij, een ijsmakerij en een minicamping. Maar in de eerste plaats is De Balloohoeve een zorgboerderij, waar mensen met een verstandelijke beperking of met psychische problemen een dagbesteding vinden.

‘We zijn klein begonnen, in 1997 kochten we onze eerste tien zoogkalfjes’, vertelt Klaas Paasman. ‘Ik heb meteen Staatsbosbeheer gevraagd of wij met onze dieren iets voor ze konden doen in het beheer van natuurgebieden. Het besluit om dat te gaan combineren met zorg was een sprong in het diepe, ik had geen enkele ervaring, maar het is heel goed uitgekapt. We begonnen met vijf hectare natuur en nu onderhouden we honderd hectare, niet meer alleen van Staatsbosbeheer maar ook van Waterleiding Maatschappij Drenthe, de gemeente Assen en Defensie.’
‘Natuur onderhouden en dieren verzorgen vormen een zinvolle en lonende dagbesteding. Onze deelnemers zagen en snoeien, controleren de koeien, maken en onderhouden afrasteringen. Ze komen op veel plekken en weten precies wat er speelt. Waar een boom is omgewaaid, een raster beschadigd, een kalfje

geboren, of waar iets met een koe aan de hand is. Ze leiden ook met veel plezier bezoekers rond op de boerderij om ze hún dieren te laten zien.’

‘We hebben in totaal vijftig deelnemers van 14 tot 68 jaar, zo’n dertien tot vijftien per dag, en op zaterdag nog een kindergroep. Er werken negen mensen in de begeleiding. We wilden iets met dieren doen en zijn ondernemers geworden. Allemaal dankzij de kansen die dit gebied ons geeft.’

*De Balloohoeve
Balloo 52, 9458 TC Balloo
<http://deballoohoeve.nl>*

Landschapsonderhoud Vanboeijen – hoeders van de natuur

Wie regelmatig op pad gaat in het Drentsche Aa-gebied kent ze vast wel: de mannen van de landschapsonderhoudsploeg van Vanboeijen uit Anderen. Een groep van zo’n 25 mensen met een verstandelijke beperking, die voor Staatsbosbeheer zagen, snoeien en ander buitenwerk verrichten – en daar soms enthousiast over kunnen vertellen.

De bijzondere ploeg komt voort uit een vrijwilligersinitiatief van Marten van Dijken. Het begon in 1992 met een natuurpad op het terrein van Vanboeijen in Assen, vertelt hij. ‘Dat was toen uniek, op de opening kwam zelfs de landelijke tv af.’ Uit het natuurpad kwam een natuurclub van cliënten voort, die groep maakte nog een pad en ging dat vervolgens ook zelf onderhouden. ‘Het breidde zich maar uit en van een vrijetijdclubje werd het dagbesteding als onderdeel van de professionele organisatie’, vertelt Marten. ‘De volgende stap was dat we ook buiten het terrein

Foto: Vanboeijen

Vogelkijksche

Een aantal jaren geleden is het Halkenbroek, tussen de bossen van Grolloo en Hooghalen, ingericht als natuurgebied. Aan de noordkant van het gebied is toen een stuw geplaatst, die het water dat zowel boven als onder de grond uit de bossen stroomt kan opstuw en vasthouden. Voor de stuw is een plas ontstaan waar onder normale weersomstandigheden het hele jaar water in blijft staan. Daar komen veel vogels op af. 's Winters verblijven er bijvoorbeeld vaak wilde en kleine zwanen en verschillende soorten eenden. 's Zomers broedt er een scala aan vogelsoorten in het moeras rondom de plas, waaronder rietgors, knobbelzwaan, watersnip en grauwe

Foto: Staatsbosbeheer

van de instelling aan het werk gingen. Ook daar waren we weer de eersten mee, en we waren landelijk ook de eerste groep die een contract sloot met Staatsbosbeheer. Ons eerste project was onderhoud van het Poepenhemeltje bij Deurze.’
 Dat kleine schansje aan het Deurzerdiep verzorgt de ploeg nog steeds, vertelt Fokke Noppert, een van de huidige coördinatoren. ‘Daarnaast zijn we regelmatig aan het werk bij het Boomkroonpad, waar we onder meer het gras maaien. En verder komen we op alle plekken in het Drentsche Aa-gebied waar Staatsbosbeheer ons nodig heeft.’
 ‘Je ziet de mensen opbloeien als ze een tijdje bij ons zijn. Vaak komen ze uit moeilijke situaties, uit andere groepen waar het niet ging, maar hier hebben ze het naar hun zin. Het mooiste is hoe ze elkaar helpen. Ze zijn trots op hun werk, voelen zich een beetje de hoeders van de Drentse natuur. Sommigen vinden het prachtig om aan het publiek te vertellen wat we doen. Maar allemaal zijn ze boswachter.’

Vanboeijen Landschapsonderhoud, zorg en educatie
 Nijeneind 18a, Anderen
www.vanboeijen.nl

Andere zorgboerderijen

Buurderij de Wilde Haan

Woon- en dagbestedingscentrum voor jongeren en (jong)volwassenen met een psychische aandoening, in het bijzonder Autisme Spectrum Stoornis (ASS) al dan niet in combinatie met een verstandelijke beperking. Biedt woonruimte aan negen mensen en heeft dagbesteding op het gebied van dierverzorging, kleinschalige horeca, houtbewerking en klusactiviteiten.

Baloo 94, 9458 TD Balloo
www.buurderijdehaan.nl

Zorgboerderij Oudemolen (Floris Verbon)

Biedt op kleine schaal zorg en dagbesteding voor een beperkt aantal deelnemers, zoals mensen met een verstandelijke handicap, in de herstelfase na een burn-out of in een reïntegratietraject. Werkzaamheden onder meer onderhoud van grasland, houtwallen en bos, hardhout zagen en kloven, paarden, schapen en kippen verzorgen en werken in de moestuin.

Hoofdweg 114, 9484 TB Oudemolen
www.zorgboerderijoudemolen.nl

Theodorushoeve

Begeleid wonen met dagbesteding
 Hoofdstraat 24, 9443 PS Schoonloo
<https://theodorushoeve.nl>

De Karrewielen

Dagbesteding
 Tienmaatsweg 4, 9443 TR Schoonloo
www.karrewielen.nl

Meer informatie over zorgboerderijen:

BEZINN (Boer en Zorg in Noord Nederland),
<http://bezinn.nl>
 Federatie Landbouw en Zorg, www.zorgboeren.nl

rm bij Halckenbroek

klauwier. Om die vogels ongestoord te kunnen bespieden is begin 2018 op de kade naast de stuw een vogelkijkscherm van wilgentenen geplaatst. U vindt het scherm aan het fietspad door het noorden van het Halckenbroek, tussen de fietsknooppunten 58 en 22.

Even kijken

Voor veel kunstenaars – schilders, schrijvers, muzikanten – was en is de Drentsche Aa een bron van inspiratie. In deze rubriek vertellen zij wat het landschap van de Drentsche Aa voor hen betekent.

Maarten Westmaas is altijd op zoek

‘Landschapsfotograaf’ staat op het visitekaartje van Maarten Westmaas. Maar intussen vraagt hij zich af of hij nog wel landschapsfotograaf, of überhaupt fotograaf, wil zijn. ‘Iedereen is tegenwoordig fotograaf, iedereen maakt de prachtigste natuurfoto’s. Hoe kun je je daar nog in onderscheiden? Daar worstel ik echt mee.’ Maarten is steeds op zoek naar een nieuwe uitdaging, en die vindt hij nu in het schrijven van een roman. ‘Het moet nog blijken of het lukt hoor, maar het lijkt er wel op. De camera heb ik misschien al maanden niet meer aangeraakt.’ Toch: het wordt wel een beeldroman en heeft wel het landschap als onderwerp. Een expliciete relatie met de Drentsche Aa is er ditmaal niet, maar, vertelt Maarten: ‘Het Drentsche Aa-gebied staat wel aan de bron. Het gaat namelijk over oude wegen en de oorspronkelijke inspiratie daarvoor waren de middeleeuwse karrensporen op het Ballooërveld.’

Van hunebedden naar grafheuvels

Het begon allemaal met een fascinatie voor hunebedden. ‘Ik maakte een trektocht van drie weken door Drenthe, waarbij ik in mijn slaapzak op een matje in de openlucht sliep en met een gewone compactcamera de hunebedden fotografeerde. Het verslag van die trektocht werd mijn eerste boek. Van het geld dat ik ermee verdiende, kocht ik een betere camera en begon ik aan mijn boek over de Drentsche Aa. Daarvoor heb ik alle loopjes en diepjes bezocht en gefotografeerd en allerlei mensen geïnterviewd die op een of andere manier bij het gebied betrokken zijn: boswachters, toeristen, bewoners, kunstenaars.’ Het resultaat was het boek *Drentsche Aa – Portret van een monumentaal landschap*, in een breed formaat om de panoramische opnamen tot hun recht te laten komen. ‘Daarna heb ik op verzoek van mijn uitgever een soortgelijk boek over de Wadden gemaakt. Toen dat af was, wilde ik niet nog eens zo’n boek maken, ik wist nu wel dat ik dat kon. Ik wilde mezelf blijven ontwikkelen, heb al mijn apparatuur verkocht en mezelf geleerd op de ouderwetse manier, met een analoge camera met filmrolletjes, te fotograferen.’ Dat leidde tot het boek *Heidense Hoogten*, over grafheuvels in Drenthe. ‘Een echt kunstboek, geen documentair verslag.’ De grafheuvels staan er opzettelijk vaag in afgedrukt. Maarten verklaart: ‘Onder grafheuvels zijn soms lijksilhouetten gevonden, vage afdrukken van de mensen die er begraven zijn. Ik wilde de grafheuvels zelf ook op die manier in beeld brengen.’

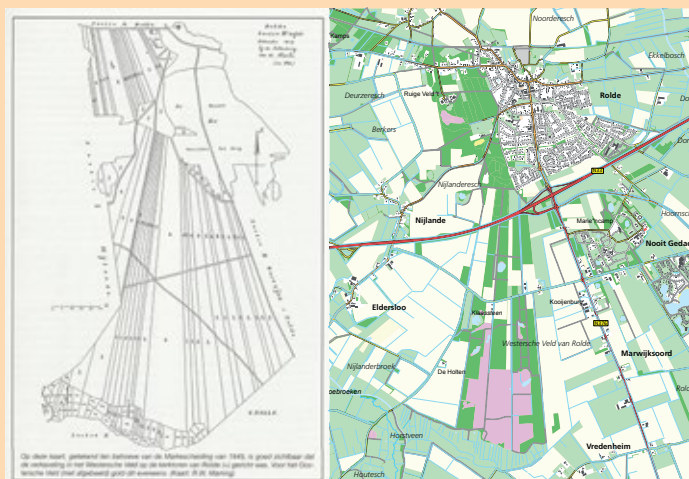
Lagen in landschap

Ook voor dit boek was het Drentsche Aa-gebied met zijn talloze grafheuvels weer een belangrijke bron. ‘Ik vind het Drentsche Aa-gebied erg inspirerend, vooral omdat je er de geschiedenis in het landschap kunt lezen. Je kunt er lagen

Toen en nu

De torenverkaveling van Rolde

Lange tijd was in Drenthe bijna alle grond in een dorpsgebied (de erven en akkers uitgezonderd) collectief eigendom van de boermarke. Daarvan maakten alle 'eigenerfde' boeren van het dorp deel uit: zij waren de markegenoten. Vanaf de Franse tijd probeerde de regering een eind te maken aan dit systeem van collectief eigendom, omdat het de ontwikkeling van de (landbouw)economie in de weg stond. In 1839 verplichtte ze de boermarken bij Koninklijk Besluit om de markegronden eindelijk eens over individuele eigenaren te verdelen. De markegenoten van Rolde besloten op 5 november 1847 tot 'scheiding' van de marke met uitzondering van onder meer de brinken, de beide hunebedden en enkele wegen. De akte van scheiding werd op 2 juli 1849 vastgesteld.

Voor de verdeling van de markegronden in het Oostersche en Westersche Veld ten zuiden van Rolde hebben de landmeters een bijzondere aanpak gevolgd. Men heeft de grenzen gericht op de toren van de Rolder kerk. Zo ontstonden percelen van 1.800 tot 3.000 meter lengte, die aan het achtereinde 60 meter breed waren en aan het vooreinde slechts 18 meter. Zulke lange, smalle en gérende (wigvormige) percelen zijn onpraktisch bij het ploegen en veel grond gaat verloren om via het voorste deel op het achterste deel van de kavel te komen. Voordelen waren dat iedere eigenaar evenredig grond dichtbij en veraf van het dorp kreeg en dat er geen toegangswegen tot de kavels nodig waren. Vrijwel alle kavels waren aan de beide uiteinden namelijk bereikbaar via bestaande landwegen. In Drenthe is het systeem van 'torenverkaveling' verder alleen toegepast bij Zeijen. Door ruilverkavelingen en latere schaalvergrotingen zijn de gerende percelen vrijwel geheel verdwenen. Maar in het Westersche Veld ten zuiden van Rolde is de historische torenverkaveling nog goed te herkennen, vooral op de kaart, maar ook in het veld met zichtlijnen langs bosranden en sloten.

Sloot met kerk Rolde – Foto RHG lid Henk Koops

in ontdekken. Door het te fotograferen en te beschrijven voeg ik daar weer een laagje aan toe. Niet dat dat mijn doel is, dat is gewoon wat er dan gebeurt. Wat dan wel mijn doel is? Ik heb werkelijk geen idee.'

'In elk geval gaat het mij altijd om het verhaal. Dat landschap is er wel, maar wat wil je erover vertellen? Ik wil een landschap echt doorgronden. De zoveelste mooie foto van een landschap in de avondzon raakt me eerlijk gezegd niet meer zo. Misschien eindig ik wel als schilder. Een schilderij is niet reproduceerbaar en daardoor veel persoonlijker.'

Maarten Westmaas publiceerde vijf boeken, waaronder een over de Drentsche Aa en twee met een duidelijke relatie met het gebied:

- Hunebedden (2009)
- Drentsche Aa – Portret van een monumentaal landschap (2014)
- Heidense Hoogten (2017)

Foto's van hem en meer informatie over zijn werk vindt u op www.maartenwestmaas.nl

Wolvenspoor: wildernisroute in Hart van Drenthe

In het 'Hart van Drenthe', tussen Hooghalen, Grolloo, Elp en Schoonloo, ontwikkelt zich de komende decennia een natuurlijk boslandschap. Staatsbosbeheer noemt het een gebied waar op termijn 'de natuur zichzelf mag zijn'. Daar hoort bij dat je als bezoeker wildernis kunt ervaren. En dat kan ook nu al, op de nieuwe wildernisroute 'het Wolvenspoor'. Televisieboswachter Arjan Postma opende, vergezeld van zijn bekende bijtje en geassisteerd door kinderen van OBS de Drift uit Grolloo, de wandelroute op 30 november 2017. Het startpunt van de vijf kilometer lange route ligt aan de Olle Hullenweg, de weg tegenover manege Knollegruun in Schoonloo. Het smalle, avontuurlijke pad voert door verwilderd bos en het beekdal van de Elperstroom, langs heide en veentjes en over houten vlonderpaden. Nationaal Park gidsen hebben meegedacht bij het ontwikkelen van de route. De routeaanduiding is een witte wolvenpoot op grote veldkeien. De route is te downloaden van de website www.staatsbosbeheer.nl

Foto: Staatsbosbeheer

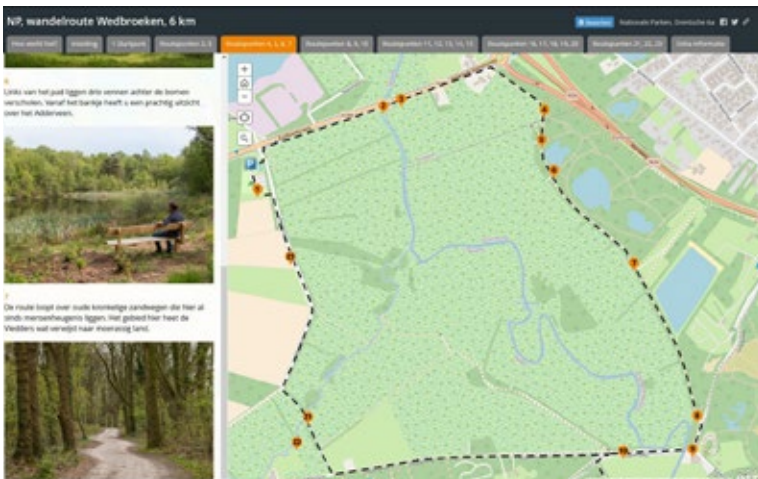
Natura 2000 beheerplan vastgesteld

Het Natura 2000 beheerplan Drentsche Aa is vastgesteld. Het definitieve plan heeft van 22 februari tot en met 4 april ter inzage gelegen, samen met de 'Nota van Antwoord'. Daarin staan de inspraakreacties op het eerdere ontwerp-beheerplan met de antwoorden daarop van de opstellers: de ministeries van Economische Zaken en Defensie en de provincies Drenthe en Groningen. Zij zijn elk in een deel van het gebied het bevoegd gezag. Om het geheugen op te frissen: het Natura 2000-gebied beslaat de voor natuur belangrijkste delen van het Drentsche Aa-gebied. Daarbinnen krijgen een aantal natuurtypen ('habitattypen') en enkele diersoorten speciale bescherming in het kader van Europese richtlijnen. Hiervoor zijn doelstellingen geformuleerd. In het beheerplan staan de maatregelen om deze doelen te bereiken. Ook geeft het plan aan welke activiteiten wel en niet – of alleen met een vergunning – in het gebied mogen plaatsvinden. Het plan heeft een looptijd van zes jaar. Het beheerplan, de Nota van Antwoord en meer informatie over het Natura 2000-gebied Drentsche Aa is te vinden op www.provincie.drenthe.nl/natura2000.

Drentsche Aa wandel-app

Het Nationaal Park Drentsche Aa heeft inmiddels een eigen wandel-app. Er zijn wandelroutes vanaf Toegangspoort Deurzerdiep (varianten van 8, 5 en 1,5 kilometer) en vanaf Toegangspoort Wedbroeken bij Tynaarlo. Dit jaar komen er minstens twee nieuwe routes bij. Bij het uitstippelen van de routes zijn Nationaal Park Gidsen nauw betrokken. De app geeft op verschillende punten op de route informatie over de omgeving. De app is te vinden op de website www.drentscheaa.nl; klik op 'Wandelen'. Wie geen bereik heeft of niet aan de hand van een app wil wandelen, kan hier ook pdf-versies van de routebeschrijving downloaden.

Bos wijkt voor heide op Vijftig Bunder

De Vijftig Bunder bij Midlaren is een klein maar fijn heideveld vol bijzondere planten en dieren. Maar de heide was langzamerhand te klein geworden om die bijzondere soorten duurzaam te kunnen beschermen. Daarom heeft beheerder Natuurmonumenten vanaf afgelopen nazomer acht hectare bos gekapt. Daardoor worden meteen ook de sporen uit het verleden beter zichtbaar waarmee het gebied eveneens rijk is bedeed, zoals de middel-eeuwse karrensporen. Bijkomend voordeel is dat de overgang van de heide naar het beekdal van de Drentsche Aa (Westerlanden) weer in het zicht komt. Heideplanten hebben een voedselarme bodem nodig, daarom moet de strooisellaag onder het verdwenen bos nog worden afgegraven. Dit gebeurt zodra de financiering vanuit Programma Aanpak Stikstof rond is.

Kamsalamander in kaart gebracht

De kamsalamander is een van de beschermde diersoorten waarvoor het Natura 2000-gebied Drentsche Aa is aangewezen. Het is vanouds een bekende bewoner van poelen in het gebied. Er was echter weinig bekend over zijn aanwezigheid in recente jaren. Daarom hebben vorig jaar twee onderzoeksbureaus, Koeman & Bijkerk en Bureau Waardenburg, in opdracht van de provincie de verspreiding van de kamsalamander in kaart gebracht. Zij gebruikten daarvoor de eDNA-techniek, waarbij genetisch materiaal rechtstreeks uit de bodem of uit het water wordt gehaald. Het grote voordeel hiervan is dat de dieren zelf niet gevonden en dus niet verstoord hoeven te worden.

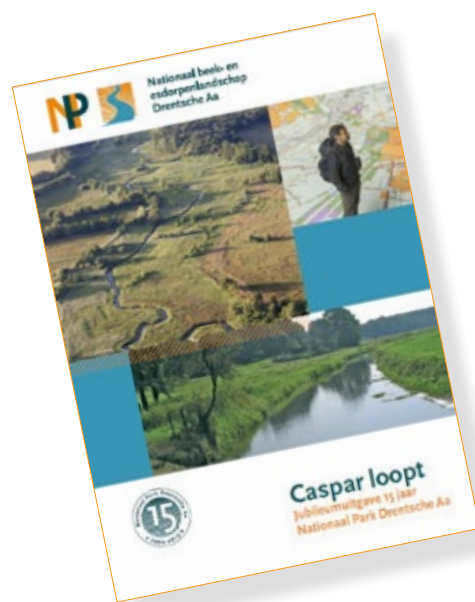
De uitkomsten stemmen tevreden. Er blijken drie populaties in het gebied voor te komen: bij De Heest, op het Eexterveld en bij Anderen. Deze populaties zijn wel kwetsbaar omdat ze van elkaar geïsoleerd zijn. De onderzoekers stellen voor op een aantal plekken poelen aan te leggen om verbindingen tot stand te brengen.

Foto: Albert Henckel

Proef met sensormetingen bezoekersstromen

Om bezoekersstromen in gewenste banen te leiden, en te weten of de voorzieningen daarvoor echt werken, moet je die bezoekersstromen in beeld brengen. Daarvoor worden in hoog tempo nieuwe technieken ontwikkeld, en het Nationaal Park Drentsche Aa gaat die bij wijze van proef inzetten bij de Toegangspoort Deurzerdiep. IOT Nederland, ComResult en de Hogeschool Stenden gaan hier de nieuwste sensortechnieken gebruiken om wandelaars, fietsers en auto's te tellen. Er worden minstens zeven soorten sensornodes getest. Zo wordt het Nationaal Park onderdeel van het 'Internet of Things' (IoT). De dekking die nodig is om de draadloze sensornodes te laten communiceren, komt van het zogeheten DIDI LoRa netwerk. DIDI staat voor Drents Internet der Dingen Initiatief, LoRa voor Long Range. De proef start dit voorjaar. Het Drentsche Aa-gebied is hiermee pilot voor het landelijke programma Nationale Parken. Als de proef slaagt, zullen in de toekomst op strategische plekken meer sensoren worden geïnstalleerd, om ontwikkelingen in bezoekersaantallen en patronen te volgen.

Jubileumuitgave: Caspar loopt door Drentsche Aa-gebied

In de rubriek 'Caspar loopt' in een landelijk dagblad doet Caspar Janssen verslag van zijn wandeltocht door het Nederlandse landschap, de planten, dieren en mensen die hij tegenkomt en kwesties die er spelen. In de nazomer van 2017 voerde die tocht zestien etappes lang door het Drentsche Aa-gebied. In samenspraak met de auteur heeft Het Nationaal Park Drentsche Aa deze zestien afleveringen gebundeld in een boekje, dat is verschenen ter gelegenheid van het vijftienjarig bestaan van het Nationaal Park (in december 2017).

U kunt deze uitgave bestellen door minimaal € 5,- over te maken naar het Gebiedsfonds Drentsche Aa. De opbrengst komt daarmee volledig ten goede aan het Drentsche Aa-gebied. Stort uw bijdrage op rekeningnummer NL73 RABO 0129.0784.84 ten name van Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa, onder vermelding van 'Caspar loopt' plus uw postadres. U krijgt het boekje dan thuisgestuurd.

Het hele jaar door organiseert het Nationaal Park Drentsche Aa wandelexcursies onder leiding van ervaren gidsen. Hieronder een greep uit het aanbod van de komende maanden. Het complete overzicht vindt u in de Op Stap Krant (onder andere verkrijgbaar bij horecaondernemers in het Drentsche Aa-gebied) en (met de meest actuele gegevens) op onze website (www.drentscheaa.nl/actueel/activiteiten). Deelname aan de excursies is gratis; aan het eind van de excursie kunt u een vrijwillige bijdrage voor het Gebiedsfonds Drentsche Aa geven. Aanmelden is niet nodig. Goede wandelschoenen of laarzen worden aanbevolen. Let op: uw hond mag niet mee.

Activiteiten uitgelicht

● Zondag 29 april: Heuvingerzand

Het Heuvingerzand is een oud stuifzandgebied dat is ontstaan door overbegrazing door schapen, alweer lang geleden. Om het stuivende zand vast te leggen werden bomen aangeplant en in de loop van de tijd is daardoor een fraai, afwisselend bos ontstaan, waarin nog kleine stukjes zandverstuiving zijn te vinden. We wandelen via kronkelende paadjes over heuveltjes met heide en langs vennen. Het afwisselende landschap kent een gevarieerde flora en fauna.

Start 14.00 uur, parkeerplaats tegenover ingang Galerie Wildevuur (bij Zwiggelsterweg 11).
GPS: WGS N 52°41.331' E 6° 33.050' of RD 233287 547121.

● Donderdag 10 mei: Witte wieven bij Loon

Een klassieker! Op de vroege morgen van de Hemelvaartsdag maken we een rustige wandeling door het prachtige beekdal van het Loonerdiep. Onderweg zien we de natuur ontwakken en vertelt een Nationaal Park gids over dit bijzondere gebied.

Start 6.00 uur, Brink in Loon.

● Zaterdag 19 mei: Van bron tot tap (i.s.m. Waterbedrijf Groningen en Staatsbosbeheer)

Best bijzonder: al heel lang haalt het waterbedrijf drinkwater 'gewoon' uit de natuur. Het Landgoed Huis te Glimmen (Quintusbos) is een van zijn waterwingebieden. Door eens op pad te gaan in dit gebied ervaren deelnemers hoe hecht de relatie tussen water (winning) en natuur (beheer) is, ontdekken ze tot welke prachtige natuur de zorg voor water en natuur kan leiden én waar het drinkwater vandaan komt.

Start 9.30 uur, Quintusbos, aan de Oosterbroekweg in Glimmen bij de speelweide.
Vooraf aanmelden bij de boswachter via e-mail: l.wolf@staatsbosbeheer.nl

● Zondag 3 juni: Gidsenestafette door het Hart van Drenthe – lange wandeling

De wandeling wordt geleid door vier gidsen van Nationaal Park Drentsche Aa en Staatsbosbeheer, die ieder een stuk van de wandeling voor hun rekening nemen. Elke gids heeft zijn eigen interesses en laat het bosgebied vanuit zijn of haar gezichtspunt zien. De wandeling is ongeveer 16 kilometer lang en duurt circa zes uur. De route zal soms over wat moeilijk begaanbare paden gaan, dus goede schoenen is een must. Onderweg wordt gestopt voor de lunch; deelnemers moeten deze zelf meebrengen. Houd rekening met alle weersomstandigheden en zorg voor voldoende drinken.

Start 10.00 uur, parkeerplaats Zandspeelplaats, aangegeven vanaf de weg Schoonloo-Elp.

Excursieprogramma

Drentsche Aa

Help mee met gift

Heeft het Drentsche Aa-gebied ook uw hart gestolen? U kunt meehelpen het gebied zo mooi te houden door een gift te doen aan het Gebiedsfonds Drentsche Aa. Elke bijdrage, groot of klein, wordt gebruikt voor het onderhoud en waar nodig herstel van dit prachtige landschap. U kunt uw bijdrage overmaken naar IBAN: NL73 RABO 0129.0784.84 op naam van Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa.

Meer weten? Kijk op www.gebiedsfondsrentscheaa.nl.

Drentsche Aa

HET SPAREN WAARD

Gebiedsfonds
DRENTSCHE AA

Bent u al geabonneerd op onze digitale nieuwsbrief? Deze gratis nieuwsbrief komt vier keer per jaar uit. Zie www.drentscheaa.nl/actueel/digitale-nieuwsbrief.

DRENTSCHE AA
NIEUWSBRIEF

@NPDrentscheaa

www.facebook.com/drentscheaa

www.instagram.com/nationaal_park_drentscheaa

Colofon

Secretariaat Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa

Kees Folkertsma, Elaine Sapulete
Postbus 122, 9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 365 555
E-mail: drentscheaa@drenthe.nl
Internet: www.drentscheaa.nl

Communicatie en Educatie
Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa

IVN Drenthe: André Brasse,
Timmerman Manak
drenthe@ivn.nl www.ivn.nl,
Postbus 125, 9400 AC Assen,
Telefoon: (0592) 371740

Teksten en eindredactie
Henk van den Brink, Noordwolde (Gr)
Met dank aan: Lukas Hoven (Toen en Nu), Evert Thomas (Even kieken)

Redactie
André Brasse, Henk van den Brink
Timmerman Manak

Fotografie
NP Drentsche Aa (tenzij anders aangegeven)

Grafische verzorging
Docucentrum provincie Drenthe

Cartografie
GIS en Cartografie provincie Drenthe

Druk Scholma, Bedum
Verspreiding TNT Post

Oplage
27.750 (gedrukt op FSC-papier)

© Secretariaat Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa 2018

ISSN: 1876-8989

Nederland heeft 20 nationale parken

Partner van
Geopark de Hondsrug
UNESCO Global Geopark

